

*Додух Вадим Миколайович,
здобувач ступеня доктора філософії;
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

АНАЛІЗ ВПЛИВУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ДЕКАРБОНІЗАЦІЮ НАФТОГАЗОВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Російсько-українська війна має значний вплив на світову економіку та енергетичний ринок, що, в свою чергу, впливає на процеси декарбонізації в нафтогазовій галузі. Конфлікт спонукає країни до розвитку альтернативних джерел енергії та скорочення залежності від імпорту енергоносіїв. Також виникають суперечності між короткостроковими економічними потребами і довгостроковими екологічними цілями. Важливо дослідити як війна впливає на інвестиційні рішення, регуляторні зміни та споживчі звички в нафтогазовій галузі, а також як ці фактори можуть підсилювати або гальмувати процес декарбонізації.

Існують іноземні праці (наприклад, Wang Z. та ін. (2023), Pandey A. та ін. (2021), Beck C. та ін. (2020)), у яких розглядаються загальні різні проблеми декарбонізації підприємств нафтогазовидобувної галузі, також наявно декілька праць українських авторів на дану тему (Гринюк О. (2022), Додух В. (2023)). Важливо та актуально додатково вивчити вплив російсько-української війни на декарбонізацію нафтогазових компаній.

Вплив російсько-української війни на декарбонізацію підприємств нафтогазової галузі є складним і різноманітним процесом. В Україні і у всьому світі війна сприяє зростанню довгострокових загроз для енергетичної безпеки та ускладнює колективні зусилля з декарбонізації.

Історично ціни на нафту завжди були тісно пов'язані з політичними напруженнями. Війна між росією та Україною вплинула на політичну ситуацію по всій Європі, вплив геополітичних чинників та санкційної політики на експорт нафти з РФ є значним.

Війна та епідемія коронавірусу порушили співвідношення попиту і пропозиції на ринку нафти, що призвело до підвищення волатильності цін на нафту [1]. Проте саме конфлікт між росією та Україною є основною причиною значного зростання цін на сиру нафту (хоча також на це є вплив інших факторів) [2], також війна підсилює гострі короткострокові флуктуації цін [3].

Через волатильність цін на нафту та газ нафтогазові компанії стикаються з багатьма ризиками, такими як ризики ліквідності, кредитні ризики тощо. Від початку російсько-української війни було завдано серйозний удар по міжнародному торгівельному ринку. Коливання цін на нафту мають значний вплив на грошові потоки компаній, потенційний дохід, прибуток і операційну діяльність. Через це може ускладнитися планування і впровадження декарбонізаційних заходів. У той час як високі ціни на нафту та газ можуть посприяти інвестиціям у енергозберігаючі технології та відновлювальну

енергетику, низькі можуть призвести до скорочення фінансування нових розробок та інвестицій у галузі. У довгостроковій перспективі нафтогазовим компаніям необхідно зміцнити свою стійкість у швидкозмінному енергетичному секторі.

Війна спричинила зростання цін на нафту та газ, що змусило багато країн переосмислити свою залежність від викопних видів пального. Це призвело до збільшення інвестицій у відновлювальні джерела енергії, оскільки країни прагнуть забезпечити енергетичну незалежність. Від початку війни для стабільності постачання енергії все більше уваги приділяється технологіям її зберігання, які можуть підтримувати роботу енергетичних систем.

Країни Європи активно розвивають альтернативні джерела енергії, зменшуючи залежність від російського газу і нафти. Також чимало країн світу вживають заходи щодо зменшення залежності від нестабільних постачальників енергії і споживання імпортованих викопних ресурсів. У довгостроковій перспективі це сприяє зменшенню загального попиту на викопні види палива і прискоренню декарбонізації нафтогазових компаній. Інвестори починають все більше підтримувати проекти, спрямовані на декарбонізацію.

На здивування багатьох аналітиків конфлікт прискорив глобальний відхід від викопних видів палива. Британська нафтова компанія BP переглянула свої довоєнні прогнози та передбачила значно різкіше зниження попиту на викопні види палива до 2035 року [4].

В умовах війни та змін клімату уряди країн можуть запроваджувати жорсткіші екологічні норми, що негативно вплине на видобуток нафти та газу і стимулюватиме нафтогазовидобувні підприємства до впровадження декарбонізаційних заходів. Війна та геополітичні чинники можуть спричинити зміни в споживчих звичках, зокрема збільшити інтерес до енергоефективних технологій та зменшити споживання викопних видів пального. Екстремальні події можуть легко змінити тенденцію змін цін на нафту та передати цей вплив на макроекономіку. Енергетична трансформація зменшить залежність від імпорту нафти і природного газу, а також пом'якшить вплив різких коливань цін на нафту і газ на економіку [2]. Крім того вона забезпечить національну енергетичну безпеку держав шляхом створення диверсифікованих енергетичних систем і досягнення максимальної енергетичної незалежності.

У короткостроковій перспективі існує ризик зростання викидів вуглекислого газу, оскільки занепокоєння щодо енергетичної незалежності може спонукати країни відкладати або скасовувати заходи зі скорочення їх вуглецевого сліду. Проте агресивні дії росії є переконливим аргументом на користь поступового зменшення залежності від викопних видів палива.

Декарбонізація нафтогазовидобувних підприємств в Україні вимагає фінансових ресурсів, які обмежені через витрати на війну та майбутні видатки на відновлення після конфлікту. Після війни, за підтримки міжнародної спільноти, Україна зможе відновити зруйновану інфраструктуру та зробити крок уперед до більш стійкого, чистого та низьковуглецевого майбутнього.

Вплив російсько-української війни на декарбонізацію підприємств нафтогазової галузі є складним і багатогранним. Виникає необхідність інвестицій у технології чистої енергії, а також впровадження змін у регуляторному середовищі, які можуть підтримувати декарбонізацію. Проте короткострокові економічні потреби та геополітичні ризики можуть ускладнити цей процес. Отже, для проведення успішної декарбонізації підприємств нафтогазової галузі важливо враховувати контекст війни та впроваджувати інноваційні рішення, що відповідають як економічним, так і екологічним вимогам.

Список використаних джерел

1. Y. Jiang et al. The Economic Impact of the Russian-Ukrainian War on the Energy Industry. ICEDBC, 31 December 2022, p. 773-779. URL: https://doi.org/10.2991/978-94-6463-036-7_114

2. Zhang, Q., Hu, Y., Jiao, J. et al. The impact of Russia–Ukraine war on crude oil prices: an EMC framework. *Humanit Soc Sci Commun* 11, 8 (2024). URL: <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02526-9>

3. Zhang Q. et al. Unveiling the impact of geopolitical conflict on oil prices: A case study of the Russia-Ukraine War and its channels. *Energy Economics*, Volume 126, 2023. URL: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2023.106956>

4. Mathis W. Russia's War in Ukraine is Accelerating the Shift Away From Oil and Gas, BP Says. *Bloomberg*, 30 January 2023. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-01-30/russia-s-war-in-ukraine-is-accelerating-the-shift-away-from-oil-and-gas-bp-says?srnd=green>